

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXXVII. Idem multipliciter ostenditur de ratione septima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

prudenti, quòd illud omnibus sit licitum. Præsumptio namque quòd electio opinionis minùs probabilis de licito omnibus licita sit, est certò prudens, & evidenter rationabilissima. Quia si si foret illicita, foret contra jus naturæ. Spectantia verò ad jus naturæ, præsertim frequentissimè in usum venientia, vix quemquam latent; saltem diligentiam adhibentibus nota sunt. At obligatio sectandi tutiora æquè vel magis probabilia, omnes latet, immò ab omnibus ferè Authoribus negatur.

Respondeo 1°. eadem hñc recurrere quæ dicta sunt ad 5. & 6. 2°. minorem esse certò falsam, sicut est & totum quod Terillus assumit in probationem illius, præter id quod dicit, electionem opinionis minùs probabilis de licito esse contra jus naturæ, in re frequentissimè in usum veniente. Hoc enim verissimum est, nec latuit sapientes Gentilitatis, nec Judæos, nec Majores nostros per sexdecim sæcula; nec etiamnum latet gradientes in evangelica simplicitate, Sanctorumque & Majorum doctrina.

865 Quòd si ab anno 1577. (circa quod tempus obligationem sequendi probabiliorum de illicito Barth. de Medina negare cœpit) obligationem istam turba Recentiorum negavit, vel ignoravit; non idèò negavit vel ignoravit, quòd obligatio ista per se ignota sit, vel admodum obscura; sed quia obligationem per se satis notam, per accidens obscuram ipsis reddidit nimia subtilitas, nimiaque luxuries male suadæ rationis purè humanæ, fallaxque Philosophia, de re tanti momenti decernens inconsultis oraculis Scripturarum, regulis SS. Canonum, documentis Sanctorum, traditione Majorum. Vix enim quidquam tam planum & notum est, quod per nimiam subtilitatem, luxuriamque rationis purè humanæ, non reddatur per accidens obscurum & dubium, uti Proleg. l. c. 8. demonstravimus, manifestumque est ex eo quòd contra planissima, simplicissimaque Decalogi præcepta tot & tam varias interpretationes adinvenit, tam densasque difficultatum tenebras affuderit luxuries & subtilitas rationis purè humanæ, ut quæ præteritis sæculis controversiam, dubitationemque non recipiebant, præsentī receperint sæculo, Summosque Pontifices Alexandrum VII. & Innocentium XI. coëgerint ad proscribendas varias super iis recentiorum Probabilistarum adinventiones, sique credibile, quòd plures alias proscripturi sint. Quod & eadem subtilitas, luxuriesque rationis purè humanæ, fecit circa plura alia evangelicæ simplicitatis dogmata, doctrinamque Sanctorum; cujus sectatores jure conqueruntur, vix, sive in dogmatis illis, sive in doctrina Sanctorum (in rebus nondum ab Ecclesia definitis) adeò manifestum expressumque esse, quod recentiores Casuistæ, philosophicis argutiis suis, & rationibus purè humanis, ambiguum non reddiderint & obscurum. Vel ipse Objiciens tot sui operis paginas implet ejusmodi argutiis, tricis, & rationibus purè humanis, quibus planissimas divinarum

Tom. I.

Scripturarum, Canonum & Sanctorum regulas, de tutiori via in dubiis sectanda, de cavendo morali periculo peccati, &c. sicut & perspicua veterum Scholasticorum testimonia, pro assertionem nostram, per affusas glossarum inanum nebulas obscurat, à planoque, genuino, & literali sensu, ad alienum & commentitium, velut cereum quemdam nasum inflectit. Quidquid enim dixerit, ex supra dictis nimis patens est, omnes veteres Doctores, fanioremque hodie Ecclesia, immò totius mundi partem, obligationem, de qua disputatur, agnoscere.

CAPUT LXXVII.

Idem multipliciter ostenditur de ratione septima.

866 **S**eptimum Terilli argumentum n. 89. est hujusmodi: Confessarius potest, immò debet absolvere pœnitentem, conformantem se cuicumque opinioni probabili, etiamsi falsam, vel minùs probabilem Confessarius existimet. Ergo pœnitenti licitum est conformare se cuicumque opinioni probabili, &c. Consequentia patet, quia si pœnitenti non liceret ei se conformare, nec Confessario liceret ipsum, ei se conformantem, absolvere. Antecedens verò probat, tum quia in eo omnes, tam Antiqui, quam Recentes, conveniunt; tum quia sicut pœnitens propriam dirigitur conscientiam, non Confessarii; sic propriam dirigitur opinione, non Confessarii. Si ergo pœnitens communi Probabilistarum opinioni inhærendo, judicet sibi licitum conformare se cuicumque opinioni probabili, Confessarius, licet oppositum judicans, in eo debet ipsum judicare secundum judicium ipsius, non suum.

Respondeo, & istam rationem levissimam esse, & in præcipitium ducere. Primò namque in præcipitium ducit, quatenus dicit, Confessarium posse, immò debere absolvere pœnitentem conformantem se cuicumque opinioni probabili. Si enim cuicumque, ergo & probabili probabilitate, quantumvis tenui, dummodò à probabilitatis finibus non exeat. Cui pœnitentem conformare se non posse, Ecclesia declaravit.

867 **S**ecundò, quando Terillus dicit, Confessarium absolvere posse pœnitentem conformantem se opinioni probabili, quam Confessarius minùs probabilem, vel falsam existimat, vel loquitur de opinione quæ non solum privato judicio Confessarii, sed & communi judicio sapientiorum habetur minùs probabilis, vel de opinione, quæ particulari judicio solius Confessarii habetur talis, communi verò graviorum, sapientiorumque Doctorum judicio probabilior existimatur? Si primum, ob dicendam. 879. & seqq. prorsus negandum est, Confessarium posse & debere talem absolvere. Si secundum, fateor Confessarium posse & debere, regulariter loquendo, absolvere pœnitentem, conformantem se tali opinioni, quam pœnitens, nixus com-

Tttt

muni iudicio graviorum & sapientiorum, post diligentem veritatis inquisitionem, credit probabiliorum & absolute veram. Quia iuste non potest obligare poenitentem ad sequendum privatam opinionem, contra commune iudicium graviorum, sapientiorumque Doctorum: cum talem opinionem, regulariter loquendo, Confessarius praefere debeat suae, diffidereque rationi sibi peculiariter occurrenti, secundum illud, *ne inniaris prudentiae tuae*. Ut enim monet Adrianus VI. tr. de confess. c. 5. dub. 7. *si à pluribus vel gravioris, seu etiam aequalis auctoritatis Doctoribus contrarium opinionis Confessarii teneatur, non adeò de se praesumere debet, ut votum vel in suam opinionem (qua forsitan erronea est) concludere, seu coartare, quasi ipse solus videat, & scientia obitura sit cum eo.*

868 Tertiò, ex eo quòd Confessarius, contra privatam opinionem suam, absolvere possit poenitentem, conformantem se contrariae opinioni probabili, quam poenitens, nixus communi iudicio graviorum, sapientiorumque Doctorum, probabiliorum existimat, & absolute veram, manifestum est non esse consequens, quòd cuique licitum sit sequi opinionem minus probabilem de licito, contra agnitam probabiliorum de illicito. Neque enim poenitens tunc sequitur opinionem visam sibi minus probabilem, contra agnitam probabiliorum, sed sequitur probabiliorum, quam prudenter credit talem.

869 Quartò, ut argumentum concluderet, deberet Confessario esse licitum, absolvere poenitentem, secundum opinionem visam sibi minus probabilem de licita ipsius absolutione, contra agnitam probabiliorum in contrarium (quod profectò facere non potest) vel deberet posse absolvere poenitentem, conformantem se opinioni de licito, quae ipsi poenitenti, post diligentem veritatis inquisitionem, apparet minus probabilis, quam contraria opinio Confessarii de illicito. Verum profus asserimus non posse talem absolvere: quia non est dispositus ad absolutionem, ut rectè notant Cabassutius in theor. & prax. jur. Canon. l. 3. c. 12. n. 10. & Thyrsus Gonzales de recto usu opin. prob. dissert. 14. n. 116. Quia dum non vult se conformare tutiori opinioni Confessarii, quam agnoscit esse probabiliorum, sed sequi oppositam, minus tutam, quam censet minus probabilem, agere vult contra proprium iudicium, propriamque conscientiam, nec cavere probabilis peccati periculum. A veritate proinde aberravit Terillus, cum dixit, omnes Antiquos & Recentis, pauculis exceptis, in oppositum convenite. Cum nobilicium conveniant communiter omnes Antiprobabilitate.

870 Similiter à veritate aberrant, qui Confessarium sub mortali obligant ad conferendam absolutionem poenitenti, conformanti se opinioni cuiquamque probabili. Quia (praeter dicta & dicenda) non est cur isti tam severi

sint Confessarii, qui tam indulgentes sunt poenitentibus. Ex media profectò turba Probabilistarum Confessariis benignior est Escobarus Theol. Mor. l. 2. n. 113. 117. & 120. docens, Confessarium teneri, & non teneri sequi poenitentis opinionem; tenerique & non teneri, sub mortali, secundum eam poenitentem absolvere. Quod (phrasi ipsius) perinde est ac si diceret, utramque contradictionis partem esse probabilem, & ita tutò practicabilem, ut quaecumque elegerit, *rectè tendat ad superos*. Et verò si certum est cuique licitum agere secundum opinionem quaecumque probabilem, quid est quòd id soli Confessario illicitum, & sub mortali illicitum est?

Quintò, quantam molliem in Confessariis, quantam corruptionem in fidelium moribus causaverit, causareque nata sit opinio Terilli, quae dicit Confessarium posse & debere absolvere poenitentem, conformantem se opinioni cuiquamque probabili, experientia manifestum facit. Unde enim tanta corruptio in moribus? unde in omnibus ferè artibus peccata gravissima inveniuntur & abusus intolerabiles, nisi ex molliem Confessariorum, poenitentes absolventium, secundum nimis laxas opiniones, quas probabiles censent aliqui Casuistae, à Probabilistis habiti pro viris satis doctis & probis, ut eorum auctoritas sufficiens ad probabilitatem opinionibus conciliandam? Tales sunt opiniones Prolegomeno l. c. 2. recensitae; ane ergo Confessarius absolvere potest, & debet, & sub mortali debet, poenitentes ab earum praxi abstinere nolentes, etiam si eas minus probabiles fateantur? At earum nonnullas Ecclesia scandalosas, perniciosasque declaravit. An saltem absolvere poterit & debet abstinere nolentes à praxi ceterarum? At quanta inde mortum strages sequeretur? Quanta de facto sequitur? Hoc ibidem c. 3. demonstratum est. Deplorat S. Carolus, ex nimia absolvendi facilitate maximam datam causam, cur in omnibus ferè artibus, *peccata gravissima inveniuntur, & abusus intolerabiles*. Conqueritur S. Franciscus Salesius, per nimiam Confessariorum molliem (naturae corruptae habenas laxantem, dum stringere oporteret) infinitam perire multitudinem. *Quid Ecclesiam Domini hodie perdit* (ait S. Thomas Villanovanus) *nisi Confessariorum & Pastorum nimia adulario? Qui peccantem* (ait Cyprianus) *blandimentis adularibus palpat, peccandi fomitem subministrat*. Sanctis istis concinent Bellarminus: *Non esset* (inquit) *hodie tanta facilitas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi*. Ecce quid causat absolvendi facilitas, quam Terilliana permittit, immò jubet opinio.

Sextò, ex assertione nostra, quae dicit, *ne-* 872
mini esse licitum sequi opinionem minus probabilem de licito, contra agnitam probabiliorum de illicito, legitime inferit nequit, Confessarium absolvere non posse poenitentem, sequentem opinionem v. g. deobligantem ab

onere restituendi, quam Confessarius iudicat minus probabilem & absolute falsam, pœnitens autem iudicat probabiliorē & absolute veram. Quia absolvendo non ipse utitur opinione minus probabili de licito, sed permittit ut pœnitens eā utatur, non quatenus minus probabili, sed quatenus ab ipso prudenter existimatur probabilior & vera; non permissurus, si sciret à pœnitente existimari falsam & minus probabilem. Quemadmodum enim Confessarius ob rationes hinc inde visas æquē probabiles, dubitans, an contractus aliquis sit usurarius, durante dubio, eum ipse celebrare non potest; potest tamen permittere, ut eum celebret pœnitens, qui de iustitia ipsius non dubitat, sed ob rationes sibi visas probabiliores prudenter existimat non esse usurarium, sed iustum (foret enim nimius rigor, obligare pœnitentem ad omitendum contractum, quem Confessarius nec iudicat, nec prudenter iudicare potest esse illicitum pœnitenti, eum licitum prudenter existimanti, dum non habet rationem obligandi ipsum ad relinquendum vel suspendendum istud iudicium) ita similiter, &c.

873 Et idē circa quæstionem, an Confessarius probabilius iudicans pœnitentem obligatum ad aliquid faciendum (v. g. restituendum) vel ad aliquid omitendum (v. g. contractum iudicis Confessarii usurarium) quod pœnitens facere, vel omittere non vult. An Confessarius (inquam) talem pœnitentem absolvere possit? Non uno modo sentiunt Authores, qui nobiscum asserunt, non esse licitum sequi opinionem minus probabilem de licito, contra agnitam probabiliorē de illicito. Nam Mercurius suæ basis p. 3. a. 29. Fagnanus n. 304. Candidus Philalethus de opin. prax. q. 3. Consonon. tr. 3. dissert. 6. c. 2. Francisc. Genetus Th. Mor. to. 4. tr. 6. c. 10. Celladeus de recta mor. doct. l. 3. q. 15. Stephanus Gradius de opin. prob. c. 21. & 22. docent Confessarium non posse ipsum absolvere. Adrianus verò loco citato, Navarrus in Manuali c. 26. n. 4. Victoria in Summa de Confess. n. 177. Sorus in 4. dist. 18. q. 2. a. 5. ad 4. docent posse & debere ipsum absolvere. Alii distinguunt inter Confessarium, qui est proprius Pastor pœnitentis, & eum qui non est Pastor, aientes Pastorem absolvere posse; secus eum qui non est Pastor.

874 Ego, omiſſa infundatâ hâc distinctione Pastoris, & non Pastoris (utpote non serviente ad hoc ut Pastor præ non Pastore, absolvere possit non dispositum, vel minus dispositum; sed solum ad hoc ut Pastor præ non Pastore, teneatur excipere confessionem subditi volentis confiteri) aliter distinguendum censeo.

875 Aio ergo 1°. quod si pœnitens sit valde doctus, Confessarius non adeo doctus; Confessarius possit, depositâ opinione (quâ censebat v. g. pœnitentem teneri ad restitutionem) prudenter censere oppositum, amplectendo opinionem pœnitentis, ex sententia graviorum

Tom. I.

Doctorum censentis se non teneri ad restitutionem, & sic ipsum absolvere, tamen non proponat restituere; dummodò advertat id non provenire ex pravo pœnitentis affectu, sed ex bona fide, prudentique persuasione, quod ad id non teneatur. Rationem habes supra n. 867.

Idem censeo, regulariter loquendo, quando opinio Confessarii est paucorum; contraria verò opinio pœnitentis est multorum, graviumque Doctorum. Tunc enim, ob rationem ibi dictam, tot taliumque Doctorum auctoritatem, iudiciumque regulariter prudenter præferre potest rationi sibi occurrenti in contrarium.

Dixi *regulariter loquendo*: aliud namque 877 esset, si pauci illi Doctores, quos Confessarius sequitur, magni essent nominis, qui post profundum examen, clarè dissolvissent argumenta opinionis pœnitentis, & contra eam invenissent rationem valde urgentem, quam Authores istius opinionis non tetigissent, quæque adeo prævaleret rationibus ipsorum, ut eas profus enervaret, & velut offuscaret. Tunc enim Confessarius opinionem illam amplecti, suamque deponere prudenter non posset. Quia non solo Authorum numero, sed maximè pondere rationum quaerenda est veritas.

Aio 2°. quod si opinio Confessarii (quod 878 v. g. pœnitens ad restitutionem teneatur) pro se habet graviores Doctores, communiorique ipsorum iudicio probabilior est, eamque doctus Confessarius, post exactam veritatis inquisitionem, prudenter iudicat veram, ob argumenta quæ sibi clarè videntur multum præponderare argumentis in contrarium; tunc obligare debet pœnitentem ad deponendam suam in contrarium opinionem, ipsi aperiendo falsitatem illius, veritatemque suam. Cui si pœnitens acquiescere nolit, sub prætextu probabilis opinionis, quam habet in contrarium, ipsum absolvere non potest, sed inabsolutum, velut indispositum, dimittere debet.

Probat 1°. quia dum pœnitens ita ad 879 hæret opinioni de licito, ut à Confessario docto & prudenti certior factus de longè majori probabilitate opinionis de illicito, deque imbecillitate argumentorum opinionis de licito, eam nihilominus deserere renuit, in ea opinione bonâ fide non persistit. Non enim bonâ fide persistit in opinione, cuius opposita repræsentatur ipsi, ut auctoritate & ratione manifestè probabilior, & suffulta argumentis, quæ virum irreprehensibiliter iudicantem movere debent ad credendum, opinionem, in qua persistit, longè verisimilius esse falsam quam veram.

2°. quia ad licitè & bonâ fide persistentem 880 dum in aliqua opinione, non sufficit pœnitenti, quod eam bonâ fide primitus conceperit, eò quod à viro docto audierat, rem esse licitam, si postea audiat alios viros doctos, eosque graviores, meliori ratione tenere oppositum, quia, ut benè Reginaldus p. 1. l. 11. c. 3. n. 28. *cum res est gravis... de qua*

Tert. 2

non convenit inter omnes... non est satis (ad conscientiae securitatem) unum consulere, vel consuluisse, & ipsius consilium sequi, si alius oppositam sententiam docere audiat; & maxime si plures & graviores, meliorem pro se rationem habentes: sed opus est multos interrogare, consilioque melioris partis acquiescere. Perinde ac in gravi morbo, non solet quis consentus esse unius medici consilio, sed pro morbi qualitate plures adhibet... Nam licet ex communiori Theologorum sententia licitum sit in agendo conformare se cuilibet opinioni probabili; id tamen quod paucioribus, vel minus sapientibus videtur, non censetur opinio probabilis, si plures vel sapientiores contrarium affirmant. Ita etiam Adrianus loco citato, dicens, quod si opinio penitentis teneatur à paucioribus, vel minoris autoritatis, vel debili admodum fultis ratione, ut possit ea in parte consensu dici rationabiliter errare (quia ratio opinionis, quam sequitur, à ratione contrariae opinionis, velut absorbetur offuscaturque) teneatur Confessarius consistentem erudire, & partem, quam ipse tenet, suadere.

881 3°. tunc Confessarius opinionem suam prudenter deponere non potest; penitens autem suam prudenter deponere potest. Cum ergo necesse sit, ut suam alteruter deponat, alteriusque opinioni se conformet, æquius profectò est, ut suam penitens, quam Confessarius, deponat, Confessariique tamquam Superioris & Judicis sui iudicio acquiescat. Cum prudenter id possit, non Confessarius, & æquius sit reum Judicis, subditumque Superioris iudicio se conformare, quam econtra, ut S. Ignatius hisce verbis docet in epist. de obed. *Si unum eundemque oportet esse membrorum sensum & capitis, facile cernitur, utrum sit æquius, caput membris, an membra capiti consentire.* Estque adeò falsum, esse sententiam Antiquorum omnium, quod Sacramentalis Judex se conformare debeat opinioni penitentis, ut Doctor Seraphicus apud Genetum Th. Mor. t. 4. tr. 6. c. 10. istud vocet inauditum philosophandi genus: *O (inquit) mandatum philosophandi genus! Judex ferre debet sententiam ad arbitrium rei; & reus Judicis arbitrio obtemperare non tenetur.*

882 Si dicas, non esse necesse ut suam alteruter opinionem deponat: cum Confessarius, persistens in opinione sua, permittere possit, ut etiam penitens persistat in sua, quam bonâ fide, licet probabilis erroneâ, credit esse veram. Neque enim peccat eam sequendo, quamdiù manet in bona fide sua, nec proinde indispositus est ad absolutionem.

Contra 1°. Confessarius est Doctor & Magister penitentis. Ergo debet ipsum in suis obligationibus probabilis errantem instruere, licet (ob bonam fidem) errando, & secundum inculpatum errorem agendo, non peccet. Quemadmodum enim debet ipsum instruere, dum certò scit ipsum errare, tamen bonâ fide erret, ipsumque bona fides & inculpa-

ta ignorantia à peccato formali hinc & nunc excuset; sic ipsum debet instruere, dum longè probabilis cognoscit ipsum errare, tamen id certò non sciat. Tamen enim tunc sciat se posse decipi, dum absolute judicat ipsum errare; absolute tamen credit se de facto non decipi; penitentem autem judicat de facto decipi.

Et hinc 4°. probatur secunda assertio nostra, quia Confessarius est Doctor & Magister penitentis, in eaque qualitate sustinet personam, & locum tenet Christi, de quo scriptum est Matth. 23. *Magister noster unus est Christus.* Debet ergo talis esse, ut de ipso dici queat: *Magister scimus, quia viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo; non enim respicis personam hominum.* Debet agere cum penitentibus, tamquam Deo exhortante per ipsum, per exhortationem, quâ exhortatur & ipse à Deo. 2. Cor. 5. Debet (inquam) penitentes à noxiis abstrahere cupiditatibus, ne configurentur prioribus ignorantia suae desiderii, sed vivant secundum eum, qui vocavit eos, Sanctum. 1. Petr. 1. Debet ipsos instruere tamquam Christianos, qui Christi Pastoris sui vocem audire debent, non alieni. 1. Joan. 2. Et quorum voluntas alia esse non debet, nisi intelligere qua sit voluntas Dei. Ephes. 5. Intelligere (inquam) animo eam sequendi. Ad implendum ergo Doctoris officium, relinquere non debet penitentes in via, quam certò vel probabilis cognoscit esse viam falsitatis, sed ipsis monstrare viam veritatis; nec ipsos relinquere debet in opinione, seu voluntate non restituendi, quando certò vel probabilis cognoscit, dari voluntatem Dei reipsâ obligantem ad restitutionem. Quia penitens, ut dispositus sit ad absolutionem, sic animo affectus esse debet, ut certò vel probabilis cognita voluntate Dei, obligante ad restitutionem, sit restitutus, restituendique propositum concepturus. Quod si penitens in ea esse debet animi dispositione, nihil est quod Confessarium excuset ab implendo Doctoris munere, atque adeò ab aperienda illa Dei voluntate, corrigendaque falsa circa Dei voluntatem penitentis opinione, tamen idem visâ ipsi probabili, quia talis videtur aliquot Casuistis, in vera Theologia, Sanctorum utique, & Patrum Traditione parum eruditus. Nihil enim exitiosius, quam censere pro verè probabili habendum, quicquid talibus probatur, & absolutionem impartiendam omnibus sectatoribus talis probabilitatis. Et quamvis pro verè probabili solum haberetur, quod in Theologia Sanctorum non mediocriter eruditus probabile videretur; si tamen Confessarii mentem sic Deus illustravit, ut certò vel probabilis noxium esse cognoscit, quod penitenti innoxium videtur; teneatur Confessarius ipsum à noxiis errore liberare, viamque veritatis ipsi monstrare.

5°. Confessarius non solum est Doctor, 884 sed & verus Judex penitentis, uti constat

ex Tridentino sess. 14. c. 6. Judex autem sententiam ferre non potest secundum opinionem, quam judicat minus probabilem & absolute falsam. Quamvis ergo poenitens pro se habeat probabilem opinionem, v. g. quod restituere non teneatur; Judex Sacramentalis sententiam profere nequit juxta istam opinionem; contra propriam, qua poenitentis opinionem judicat absolute falsam. Tamen enim credere debeat poenitenti, in iis qua pertinent ad ipsum ut poenitens est, nempe in quaestione facti, an talia vel talia peccata commiserit: an cum his vel illis circumstantiis? ipsi credere non debet, in iis qua non pertinent ad poenitentem ut poenitens est, sed ad Judicem ut Judex est, nempe in quaestione juris, an sit vel non sit obligatio restituendi, an non restituere sit vel non sit peccatum? an poenitens sit vel non sit sufficienter dispositus ad absolutionem. In istis namque poenitens Confessario debet potius credere. Cum ad Confessarium spectet harum rerum cognitio & judicium. Alias Confessario, ad recte obeundum munus suum, necessaria non foret harum rerum peritia. Posset enim recte munus suum obire, stando judicio poenitentis.

885 Consideret ergo poenitens, Sacerdotis, seu Judicis Sacramentalis esse, discernere inter lepram & lepram, poenitentemque ligare & solvere. Consideret, non minorem esse potestatem Sacramentalis Judicis in foro interno, quam forensis Judicis in foro externo: cum Sacramentalibus Judicibus Dominus dixerit: *Quodcumque ligaveritis super terram, erit ligatum & in caelis.* Consideret, quod dum Sacramentalis Judex ligat, non hominem esse, qui ligat (ait Chrysostomus Hom. 4. in epist. ad Hebr.) sed Christum, qui hanc ligandi potestatem dedit. Qui, si confessiones exciperet, sicut judicio ipsius poenitens se submittere deberet, non contra; ita dum Sacerdos vice ipsius confessiones excipit, ipsius judicio poenitens se submittere debet. *Ipsius proinde (ut Augustinus dicit l. 2. de visit. infirm. c. 4.) humiliter subeundum est judicium, quem Dominus sibi non dedignatur Vicarium. . . . Ergo cicatricum tuarum arbuer, vice Dei, Dominus adhibeatur Presbyter.*

886 Verum quidem est (ut dixi n. 867. & 876.) Confessarium, proprio judicio diffidendo, transire posse in opinionem poenitentis, dum ipsum cognoscit scientiam veritatis instructiorem, vel ex ipso discit, opinionem ipsius a pluribus & sapientioribus probabiliorem existimari. Sic enim quilibet, proprio judicio suo diffusus, mutata opinione, ex christiana humilitatis & prudentiae regulis, submittere se potest judicio alterius, quem prudenter judicat doctiorem, modo puram habeat intentionem, unamque quaerat veritatem. Tunc namque persuasio, qua alium prudenter existimat se doctiorem, vel habere sapientiores secum sentientes, hoc ab animo ipsius judicium elicit, alterius opinionem esse probabi-

liorem. At si Confessarius non sit minus eruditus quam poenitens, sciatque opinionem suam a sapientioribus tradi, argumentisque fortioribus inniti; & maxime si poenitentis opinionem omnino falsam & improbabilem censeat; nec probabilem existimari, nisi a Casuistis laxiora sequentibus; seque fundantibus in ratione pure humana, non in Theologia Christiana; ipsum non debet absolvere, nisi se velit submittere. Neque enim ipsum absolvere potest, juxta aliorum opinionem, quam prudenter judicat falsam. Alias absolvere posset eum, qui in praxi conformare se vellet laxissimis opinionibus Prolegom. 1. c. 2. enarratis, non obstante quod eas Confessarius falsas, Deique verbo & doctrinae Sanctorum adversas judicaret. Et ante Decretum Alexandri VII. Innocentique XI. absolvere potuisset virum equestrem, qui provocatus ad duellum, illud renuere nollet, ne timiditatis notam incurreret; Religiosum quoque vel Clericum, nolentem abjicere voluntatem occidendi calumniatorem, gravia crimina de se, vel de sua Religione, publice coram gravissimis personis, spargere minantem; virum honoratum, desistere nolentem a proposito impactam alapam propulsandi cum nece impingentis, post alapam fugientis; puellam ex fornicatione gravidam, recedere nolentem a voluntate procurandi abortum foetus nondum animati, ne deprehensa gravis diffametur; concubinarium nolentem ejicere concubinam, quando absque gravi damno honoris, vel pecuniae non potest; &c. quando isti omnes fundarent se in opinione sibi favente nonnullorum Casuistarum laxioris manicae, ante dictum Decretum existimata a similibus Casuistis probabili, licet a Confessario merito judicata improbabili.

CAPUT LXXVIII.

Idem judicium ferunt de decima, undecima, duodecima, & decima-tertia ratione Terilli.

Decimo Terillus n. 113. sic argumentatur: 887
Certum est quod liceat sequi opinionem probabiliorem minus tutam. Ergo licet etiam sequi minus probabilem, & minus tutam. Alias duo isti modi operandi (secundum opinionem magis, & secundum opinionem minus probabilem) differunt moraliter specie. Non differunt autem specie, sed secundum magis & minus duntaxat, sive secundum minorem & majorem apparentiam periculi peccati materialis. Quod certe non sufficit, ad reddendum posteriorem operandi modum potius illicitum quam priorem; ac per consequens moraliter specie diversum. Si enim periculum peccati materialis, minus probabiliter apparens, non reddat priorem operandi modum illicitum; non est cur idem periculum, magis probabiliter apparens; posteriorem modum reddat illicitum.